

1800	Haapsalu linnaplaani järgi oli linnas 99 elumaja, neist kuulus 28 aadlikele.
1804	Haapsalut külastas Aleksander I, inspekteeris kūrassiiri rügementi. Peatus krahv Stenbocki majas Jaani t. 2 Edasi sõitis Lihulasse, Virtsu, Kuressaarde, Pärnu ja sealt laevaga tagasi Peterburgi.
1804	15. augustil sai Eestimaa kubermanguvalitsus kirja Haapsalu haavaarstilt C. Fr. Baumannilt, kes teatas, et tal olevat andmeid Haapsalu lossi varjule paigutatud aarete kohta ning palus luba need päevavalgele tuua. Otsimisloa kuberner andis, manitsedes tegutsema tasa ja targu, et hoida ära linnaelanike tormijooksu varandusele. Ei leitud aga midagi. Kubernerile teatati, et Haapsalu linnaelanikud juba kaugetest aegadest peale lossist ja kirikust varandusi otsivad, et "mõned käsitöölised oma töö sinnapaika jätavad ja salaja varemetes tuhnivad ning müüre lõhuvad. Isegi hauakambreid ja endiste piiskoppide maiseid jäänuseid ei jäeta rahule."
1805	30. mail sündis Haapsalus Ferdinand Johann Wiedemann (surn. 29. dets. 1887 Peterburis), eesti keeleteadlane, fennougrist, Eestimaa Kirjanduse Ühingu asutajaliige, Peterburi TA korrespondentliige (1854), erakorraline akadeemik (1857) ja korraline akadeemik (1859). Sündis saksa-rootsi päritoluga Haapsalu kohtukirjutaja ja laevareederi seitsmelapselise perekonna kolmanda lapsena. 1862-1868 külastas ta korduvalt Läänemaad, et põhjalikult tutvuda siinsete murretega. Tema lapsepõlvkodule, mis asub praegusel Wiedemanni tänaval (Wiedemanni tn 5), on paigutatud mälestustahvel.
1805	22. juulil avati Haapsalu kreiskool.
1805	Haapsalus rajati esimesed supelonnid. Apteeker Brasche ehitas ujuva supeltelgi, mille keskel oli nelinurkne supelkast. Paadiga sõideti supeltelgini ja supeldi kinnises ruumis. Mõni aasta hiljem üritas Lääne maakonna arst Brossmann tarvitusele võtta supelvankrid, nagu kasutati Põhjamere teistes supelkohtades. Haapsalus aga puudus tuntav tõus-mõõn ja merepõhi oli liiga pehme.
1807	Haapsalus peatus vene poeet Gavril Derzhavin (1743-1816).
1811	Inglise mereväelased rüüstasid Haapsalu sadama.
1812	Endine tolliülem Heinrich von Bock ehitas Haapsalus merre supelmajakese, mille ühendas purde abil kaldaga. 1845. aastaks oli meres 17 supelmaja. Need olid algul teatud perekondade isiklikus kasutuses. Moderniseeritud supelmajakesed olid kasutusel veel 1930ndatelgi aastatel.
1812	25. novembril 1812 sündis Lübecki lähedal Ratzeburgis kirikuõpetaja perekonnas ajaloolane ja etnograaf Carl Friedrich Wilhelm Russwurm. Pärast teoloogiaõpinguid Bonnias ja Berliinis töötas a-st 1835 Eestis, sh 1841-68 Haapsalus kooliõpetajana ja -inspektorina ning a-st 1877 Tallinnas Eestimaa Rüütelkonna kantseleis arhiivaarina. Eestimaa Kirjanduse Ühingu asutajaid (1842). Suri 5. veebruaril 1883 Tallinnas.
1813	Puhtulaiule (Puhtu poolsaar; 4 km Virtsust) püstitati Friedrich von Schilleri mälestussammas. Mälestussamba püstitajaks oli Virtsu mõisaproua Dorothea Augusta von Rosen (1781-1826; sünd. v. Helwig), kes kuulus kuulsa luuletaja abikaasa Charlotte von Schilleri tutvusringkonda. Schilleri monument sai mõlemas maailmasõjas kannatada. 1957 toodi monument Haapsallu Läänemaa Muuseumi esisele. Puhtulaiule püstitati 1958. aastal koopia algupärandist. Alates 1991. aastast eksponeeritakse originaalmonumenti Läänemaa Muuseumis. See on arvult teine, kuid tänaseks vanim säilinud Schilleri monument.
1816	23. mail kinnitas Aleksander I Eestimaa talurahvaseaduse. Sellega anti talupoegadele isiklik vabadus, kuid kogu maa tunnistati mõisnike piiramatuks eraomanduseks, mida need võisid kasutada talupoegadega sõlmitava vabalepingu põhimõttel. Talurahvas jagati mõisate järgi omavalitsuslikesse kogukondadesse, mis said mõisavalitsuse järelevalvel ja eestkostel õiguse otsustada lihtsamaid ühiselu küsimusi. Seadus nägi

	ette koolide asutamist ja ülalpidamist mõisakogukondade poolt. Iga 1000 elaniku kohta tuli asutada üks kool. Kui kogukond (vald) oli väiksem, võis asutada kooli kahe valla peale ühiselt. Kooliõpetajad vabastati nekrutikohustusest. Üksikasjalikum koolikorraldus jäi fikseerimata.
1817	(Ridala kihelkonna) Vanamõisa karjus Jüri nimetas end prohvetiks, kes võivat kõigile kuulutada nende saatust peale surma. Jüri kinnituse järgi käinud ta iga nädal üks kord taevas, kuhu teda kandnud kaks valgesse riietatud inglit.
1818	Karja tänava algul varises tükike linnuse ringmüürist. Hukkus üks 19aastane neiu Louisa Catharina Schlepegrell ja kannatada sai Möchringi maja (Praegu Karja t).
1821	1821-1841 oli Haapsalu kreiskooli inspektor Alexander Heinrich Neus (27.12.1795-22.02.1876) — baltisaksa rahvaluuleteadlane, pedagoog, luuletaja, publitsist, etnoloog, üks Eestimaa Kirjanduse Ühingu (Ehstländische litterärische Gesellschaft) asutajaid ja aktiivsemaid liikmeid.
1823	18. detsembril sündis Saku mõisas luuletaja ja kirjanik krahv Nikolai Reh binder. Mereväehvitser, suurvürst Nikolajevitshi reisikaaslane. 1845 läks erru. Teenis tolliametnikuna Haapsalus, Liepajas, Palangas, Tallinnas. Kirjutanud luulet, draamat, esseid. Suri 12. septembril 1876 Tartus.
1824	Haapsalus registreeriti 58 suvitavat peret.
1825	Carl Abraham Hunniuse initsiatiivil ja krahv De la Gardie toetusel rajati Haapsallu Kassinalale (Kastininalale) mudaravila. 2. juulil ostis selle endale apteeker Brasche, kes seadis sisse 6 vanni ajakohaste mugavustega.
1825	28. märtsil sündis Haapsalus Karl Arthur Hunnius (surn. 5. mail 1893 Haapsalus), baltisaksa arst, meditsiinidoktor (1851), kurortoloog, õuenõunik, õukonna aumeedik, Saksamaa Hüdroloogiaühingu liige, Haapsalu lossipargi haljastamise algataja. 1851-1872 Haapsalu kreisiarst. Tema peamiseks teeneks arstipraksise kõrval oli isa meremuda-alaste uurimuste jätkamine, süstematiseerimine ja meremuda raviomaduste ning Haapsalu kuurordi laialdane teaduslik tutvustamine. 1872. a. loobus Hunnius-juunior kreisiarsti ametist, tegeles erapraksisega ja eriharrastusena puuviljakasvatusega. K. A. Hunnius on maetud isa kõrvale Haapsalu vanal kalmistul.
1828	4. augustil sündis Kullamaal köstri Johann Bernhard Hirschi perekonnas meditsiinidoktor Gustav Hirsch. Õppis Haapsalu kreiskoolis. Võttis arstina osa Krimmi sõjast ümberpiiratud Sevastopolis, hiljem Aleksander III ja Nikolai II ihuarst. Toetas mitmeid Eesti rahva kultuuriüritusi, avaldas tervishoiualaseid artikleid Eesti ajakirjanduses. 1904. aastal valiti Haapsalu linna aukodanikuks teenete eest kuurordi edendamisel ja populariseerimisel, abi eest erakliiniku asutamisest jm. Suri 20. märtsil 1907 Tsarskoje Selos.
1830	Haapsalus valmis krahv De la Gardie loss.
1830	Haapsalu mudaravilas seati sisse duššid.
1830	Haapsalus sündis 28. (16.) detsembril Gustav Ellerberg. Töötas Haapsalus raamatuköitjana. Tõlkinud ja mugandanud saksa keelest jutte (pärsia muinasjutte, Robinsoni jt). Laenuline anektoodikogu "Naljatilgad ehk loe ja naera" (1868) sisaldab 12 Haapsalu ja selle ümbruse, Vormsi ja Hiiumaa paikadega seotud muistendit. Avaldanud ka vaimulikke raamatuid.
1831	C. A. Hunniuse ja C. L. Bergfeldti eestvõttel alustati Haapsalus mereäärsete promenaadide rajamist. 1852-1878 jätkati dr. Rinne eestvedamisel, istutati puid ja nimetati Tagalahe kallas Suureks Promenaadiks.
1832	Haapsalus avati veel 3 väikest supelasutust.
1832	Haapsalu mudaravilas ehitati vannitubadesse ja riietusruumidesse ahjud.
1833	Haapsalus Ungern-Sternbergi majas Suur-Mere tänaval sündis vene folklorist ja kirjandusloolane, Peterburi Ülikooli professor (1863-87) Orest Miller (1833-1889).

	1889 paigutati tema sünnimajale mälestustahvel (praeguseks ammu hävinud). Surnud 1. juunil 1889 Peterburis.
1836	Haapsalu kreiskooli inspektor Alexander Heinrich Neus (1795-1876) avaldas kogumikus "Dorpater Jahrbücher" Lääne- ja Harjumaalt kogutud rahvalaule.
1836	Tegevust alustas Haapsalu kreeka-õigeusu Püha Kolmainu kogudus. Jumalateenistusi peeti kuni 1852 aastani Kohtumaja saalis.
1837	Detsembris loodi eestikeelse alghariduse andmiseks Haapsalus sihtasutus "Karl-Stift", kuhu kuulusid dr. Hunnius, pastor Hoerschelmann ja apteeker Bergfeldt.
1839	Haapsalu linnanõuniku dr. C. A. Hunniuse eestvõttel saadi ministrilt luba eestikeelse kooli asutamiseks. Kool asus algul Kooli t. 6. 1841. a. valmis C. A. Hunniuse krundil Ehte t. 14 kooli jaoks hoone, kus oli peale klassiruumide korter õpetajale ja 2 üürikorterit kooli ülalpidamiseks.
1841	Sellest aastast alates töötas Haapsalu kreiskooli õpetajana Carl Friedrich Russwurm (1812-1883), hiljem Läänemaa koolide inspektorina. Haapsalus elades kogus ta nii eestlastelt kui rootslastelt rohkesti folkloorset ainekku ja kasutas seda raamatus "Die Sagen aus Hapsal" (1861). Oma peateoses "Eibofolke oder die Schweden an den Küsten Ehistlands und auf Runö" I-II (1855) andis ta küllaltki põhjaliku ülevaate rannarootslaste etnograafiast, ühtlasi nende toonasest majanduslikust ning kultuurilisest olustikust. Teos sai Venemaa Teaduste Akadeemia poolt Demidovi preemia. Teistes oma raamatutes on Russwurm käsitlenud Haapsalu lossi ning Haapsalu ja Lihula koolide ajalugu.
1844	Apteeker Brasche krundile Haapsalus, praeguse Lihula ja Tallina mnt. ristmikul, ehitati kivimaja, kuhu asutati linna vaeste hoolekandeaustus (hoone lammutati seoses teenindusmaja ehitamisega).
1844	5. septembril 1844 sündis Martna kihelkonnas kõrtsmiku perekonnas seminariõpetaja ja ajakirjanik Jaan Nebokat (ka Nebocat). Õppis Haeska vallakoolis, 1864-67 Kuuda seminaris, kus kohustuslike õppeainete kõrval omandas ka prantsuse ja ladina keele oskuse. Oli 1867-71 Kuuda seminaris abiõpetaja, 1871-78 suviti eesti asundustes Siberis rändkõster, 1878-82 Kuuda seminaris õpetaja, 1882-91 Riias ajalehe "Kündja" toimetuses, seejärel Liivimaa talurahvaasjade komisjoni tõlk. Kirjutas õpikuid, koostas sõnaraamatuid, a valdas luuletusi, tõlketeoseid ja reisikirju.
1845	Seati sisse regulaarne aurulaevaühendus Haapsalu-Peterburi vahel. Liinil Peterburg – Tallinn – Paldiski – Haapsalu – Kuressaare – Riia sõitsid aurikud "Admiral", "Leander", 1876. aastast "Constantin".
1845	Haapsallu Suure Promenaadi äärde ehitati C. A. Hunniuse ja Suuremõisa paruni Ungern-Sternbergi ettevõtmisel teine mudaravila.
1845	Haapsalus Promenaadil alustati vene õigeusu kiriku ehitustöid.
1846	Haapsalus konfiskeeriti 582 puuda salasoola.
1848	Haapsalus konfiskeeriti 1201 puuda salasoola.
1849	30. oktoobril ordineeriti ja introdotseeriti Haapsalu lossi- ja linnapastoriks Adolph Eduard Max Amalie Constantin von Hörschelmann.
1849	Philipp Karell (28.11.1806-18.08.1886) sai Nikolai I ihuarstiks. Sageli käis suvitamas ka Haapsalus.
1850	Haapsalus oli registreeritud 1828 elanikku, kes aga kõik ei elanud linnas. Mehi oli nende hulgas 795 ja naisi 1033.
1850	1. juunil sündis kunstnik Aleksander Gregor von Bochmann Nehatu mõisas, kust ta vanemad Haapsallu ja hiljem Tallinnasse siirdusid. Õppis Düsseldorfis kunstiakadeemias, kus ta hiljem õppejõud oli ja omandas professori tiitli. Bochmann jäi tihedasse kontaksti sünnimaaga ja Eesti motiivistik moodustas ta loomingus tähtsa osa. Maalinud ka Läänemaad: "Talupojad Ridala kiriku ees". Suri Düsseldorfis 2.

	veebruari 1930.
1851	Haapsalu pastor Hörschelmann asutas saksa koguduse juurde raamatukogu, mis avati 12. jaanuaris 1852.
1852	Kuus nädalat viibisid Haapsalus Tema Keiserlik Kõrgus troonipärija abikaasa proua suurvürstinna Maria Aleksandrova ja Tema Kõrguse neli poega, suurvürsti Nikolai Aleksandrovitš, suurvürst Aleksander Aleksandrovitš, suurvürst Vladimir Aleksandrovitš ja suurvürst Aleksei Aleksandrovitš. Elased De la Gardie lossis. 20. ja 25. juunil külastas Haapsalut ka Maria Aleksandrova abikaasa Tema Keiserlik Kõrgus troonipärija suurvürst Aleksander Nikolajevitš (tulevane Aleksander II).
1852	Õnnistati sisse vene õigeusu kirik Promenaadil (ehitamist alustati 1845). Kiriku pühitsemise tseremoonial viibis suurvürstinna Maria Aleksandrovna koos lastega. Kirik pühitseti pühale salvitoojale Maria Magdaleenale.
1852	Krahv Karl Magnus De la Gardie (Jakob Magnuse poeg) valdas Haapsalu lossi (ning Ungu, Emmaste ja Orjaku mõisaid). Tal polnud järglasi ja ta oli adopteerinud oma õepoja. Keisri ukaasiga 1852. aastast anti talle õigus pärandada krahvi tiitel, nimi ja vapp õepojale, kindral Pontus Alexander Ludwig von Brevernile. Karl Magnuse surmaga kustus Eestimaal De la Gardie'de meesliin, jätkus Brevern De la Gardie liin.
1853	Haapsalus valmis koolimaja Kooli t. 6 — linna tütarlastekool.
1853	Parun Romann Budberg asutas Vanamõisa kooli. Esimene õpetaja oli Annus Käärt, kes oli lõpetanud Jädivere seminari.
1853	Haapsalus viibis Nikolai Pirogov — kirurg, anatoom ja patoloog, Tartu Ülikooli professor. Tutvus meremuda raviomadustega. Peatus kolleeg dr. Hunniuse majas Karja t. 6. Hiljem saatis prof. Pirogov paljusid oma patsiente Haapsalusse ravile, sealhulgas arvukalt Krimmi sõja invaliide.
1853	Haapsalus sillutati Posti tänav ja suurematele tänavatele ehitati paeplaatidest kõnniteed.
1853	6. jaanuaril sündis kirikuõpetaja, ärkamisaja tegelane ja kirjamees Michael Jürmann. 1876-1878 oli kirikuõpetaja Karusel ja Haapsalus. Suri 20. jaanuaril 1902 Tallinnas.
1854	Haapsalus asutati väikelaste varjupaik "Marien-Azyl" (kuni 7 aastasi vene soldatite lapsi õpetati tasuta). Algul töötas Kooli tänaval, hiljem Wiedemanni t. 32.
1854	16. märtsil sündis usutegelane ja luuletaja Andres Tettermann. Oli ajakirja "Teekäija" väljaandja, toimetaja, baptisti jutlustaja Haapsalus. Suri 1925 New Yorgis.
1856	Haapsalus laiendati mudaravilat.
1856	Karl Leopold Bergfeldt omandas Braschelt mudaravila.
1856	21. juunil saabus Haapsallu Keiserlik Kõrgus troonipärija suurvürst Nikolai Aleksandrovitš koos Keiserlike Kõrguste suurvürstide Aleksander Aleksandrovitši, Vladimir Aleksandrovitši ja Aleksei Aleksandrovitšiga. Nad saabusid aurulaevaga "Rjurik". Tema Keiserlikku Kõrgust ja kaaskonda teenisid 43 meest, 35 hobust ja 12 kalessi.
1856	14. juulil saabus aurikul "Petersburg" Haapsallu Aleksander II koos keisrinna.
1856	16. juulil toimus Pullapää rahvapidu, kus keiser Aleksander II ja keisrinna kaks tundi viibisid.
1857	15. juunil saabus Haapsallu troonipärija suurvürst Nikolai Aleksandrovitš koos oma suurvürstlike vendade Vladimiri ja Aleksei ning saatjaskonnaga.
1857	19. juulil külastas Haapsalut Tema keiserlik Majesteet Aleksander Nikolajevitš (Aleksander II) koos lastega. Keiser võttis Haapsalus mudavanni ja sõitis juba samal päeval edasi Peterburgi.
1857	Vigala khk.-s sündis 28. septembril Matthias Johann Eisen (1857-1934), kellest 1920. a. sai Tartu Ülikooli esimene eesti rahvaluule professor. Õppis 1870 Lihula

	elementaarkoolis, 1871-72 Pärnus Ülejõe algkoolis, 1872-74 Haapsalu kreiskoolis, 1875-79 Pärnu gümnaasiumis ja 1879-85 Tartu Ülikoolis usuteaduskonnas. 1879-85 tegutses pastorina, õpetajana, literaadina. Helsingi ülikooli audoktor.
1858	Dr. Hunnius jun. algatusel alustati Haapsalu piiskopilinnuse hoovi ilupuude ning -põõsaste istutamist.
1858	Valmis Haapsalu Jaani kiriku uus torn.
1858	24. märtsil sündis geoloog ja polaaruurija Eduard von Toll, kes elas Haapsalus. Suri Põhja-Jäämerel arvatavalt 1902.
1859	10. juunil hakkas tööle Haapsalu telegraaf.
1859	10. juunil saabus Haapsallu Tema Keiserlik Kõrgus troonipärija suurvürst Nikolai Aleksandrovitš oma saatjaskonnaga. Lahkus 23. juunil.
1859	18. juunil saabusid Haapsallu suurvürst Aleksei Aleksandrovitš ja suurvürst Sergei Aleksandrovitš.
1859	27. juunil saabus troonipärija uuesti Haapsallu. Teda saatis abikaasa Maria Aleksandrovna.
1859	16. juulil saabus Haapsallu keisripaar — Tema Majesteet keiser Aleksander Nikolajevitš ja tema Keiserlik Majesteet Maria Aleksandrovna koos Tema Keiserliku Kõrguse Aleksander Aleksandrovitši ja Vladimir Aleksandrovitšiga. Keiser käis mitu korda hirvejahil. Keisri perekond võttis sooje vanne ja subsideeris ravilaid 12000 rublaga. 22. juulil tähistati lossipargis keisri nimepäeva kontserdi ja ilutulestikuga. Keisripaar lahkus 23. juulil.
1859	Haapsalu lähedal Ridalas sündis eesti esimene aiandusteadlane Jaan Spuhl (1859-1916), kes ajakirjanikuna kasutas Läänemaa ladinakeelsest nimest tuletatud pseudonüümi J. Rotalia. Aklimatiseerimise ja sordiaretamise eesmärgil rajas ta Vormsi saarele ja hiljem Haapsalusse puukooli ja katseaia. Oma uurimuste põhjal kirjutas J. Spuhl-Rotalia mitmed käsiraamatud, millest suure tunnustuse võitis "Pomoloogia" I-II. Aastail 1905-1906 ja 1910-1912 andis välja ajakirja "Majapidaja", mis oli esimene Haapsalus ilmunud eestikeelne perioodiline trükiväljaanne. "Majapidaja" oli laia profiiliga populaarteaduslik ajakiri, kus domineerisid nõuanded põllumajanduse, karjakasvatuse, aianduse, mesinduse ja kalanduse kohta. Põgusalt käsitleti ka ühiskondlik-poliitilisi küsimusi.
1860	Haapsalus oli registreeritud sotsiaalse kuuluvuse järgi: kodanikke — 105 meest ja 141 naist; vabu inimesi — 290 meest ja 473 naist; tsunftiliikmeid — 434 meest ja 394 naist; kaupmehi — 37 meest ja 39 naist; linna talupoegi — 12 meest ja 17 naist. Kokku oli kirjas 878 meest ja 1064 naist, kellest aga vaevalt 200 meest ja 300 naist elas linnas, teised asusid lähemas ümbruskonnas. Aadlikke ja mõisnike elas Haapsalus umbes 100.
1860	Haapsalus alustati Uue sadama ehitamist.
1861	Mais avati Haapsalus Uus sadam.
1861	1860. aastatel ehitati Promenaadile puitpitsiline ligi 100meetrise sammaskäiguga joogimajake Trinkhalle. 1870ndaist alates tegutses Trinkhalle's suviti "Musse" raamatukogu, kus sai laenutada raamatuid ja lugeda ajakirjandust.
1861	Haapsalus asutati lauluselts. Seltsi "hingeks" sai riiginõuniku proua Hunnius.
1863	9. detsembril sündis Suuremõisa krahv Ewald Alexander Andree ja Adele Julianne Euphrosine Marie viies laps Ewald Adam Gustav Paul Constantin von Ungern-Sternberg, kes aastatel 1898-1902 oli Haapsalu linnapea. Suri 11. veebruaril 1909, maeti Pühalepa kalmistule.
1865	21. veebruaril sündis Vigala vallas Paiba renditalupidaja peres Bernhard Laipman (Ants Laikmaa vend). B. Laipman võttis innukalt osa kohalikust elust, oli Vigala muusikaseltsi üks asutajaid ja selle esimees. 1905. a. võttis ta Vigala muusikaseltsi

	saadikuna osa Tartu nn. aulakoosolekust. 1905. a. mässust osavõtu pärast süüdistatuna anti 1906. a. karistussalklaste kätte. Talle määrati ihunuhtlus, millest ta olevat keeldunud, valides häbi asemel surma mahalaskmise läbi. 1933. aastast seisab Haapsalus Viigi ääres B. Laipmani büst (kunstnik R. Haavamägi).
1865	Haapsalu käsitöölised: meistrid: pagar (3), lihunik (3), rätsep (3), kingsepp (7), pottsepp (5), tisler (4), vasesepp (1), korstnapühkija (1), maaler (3), klaasija (19), vapitegija (1), lukksepp (1), kulla- ja hõbesepp (1). Sellid: pagar (3), lihunik (1), kondiiter (2), mölder (6), rätsep (6), kingsepp (4), pottsepp (1), tisler (13), vasesepp (1), sadulsepp (2), töllassepp (2), korstnapühkija (1), maaler (3), värvija (1), klaasija (1), vapitegija (1), lukksepp (2), sepp (2), kellasest (2), kulla- ja hõbesepp (1), raamatuköitja (3).
1865	Haapsalus moodustati leskede ja vaeslaste kassa.
1866	Asutati seltskondlik klubi "Musse" (kinnit. 1867).
1866	5. mail sündis Vigala vallas Eesti kunsti suurkuju Ants Laikmaa (kuni 1935. aastani Hans Laipman). Õppis Düsseldorfis kunstiakadeemias. Töodes kasutas pastelltehnika. 1903. a. valmis tal "Lääne neiu", 1905. a. "Vigala neiu". Maalis kodukandi talutaate: "Vigala taat" (1904), "Vana Aitsam" (1904). Maastiku jäädvustamisega hakkas tegelema Soomes maapaos 1908. a. Tema maalidel võib leida Läänemaa paiku: Vigala, Ridala, Võntküla, Taebla. 1932. a. asus elama Taeblasse. Taebla sai ka tema õpilaste kogunemiskohaks. Ta ei õpetanud neile ainult kunsti põhitõdesid. Olles suur rahvakunsti entusiast, sisendas ta oma õpilastele armastust etnograafilise materjali, vanavara, mütoloogia ja folkloori vastu. Taeblasse rajas Laikmaa omapärasest eesti stiilis maja, kus praegu asub tema majamuuseum. Suri 19. novembril 1942 Taeblas ja on sinna ka maetud.
1867	Haapsalus suvitas helilooja Pjotr Tšaikovski koos vendade Modesti ja Anatoliga, peatudes Mere t. 13 aiamaas.
1868	Haapsalus asutati vabatahtlik tuletõrjeselts (kinnit. 1887).
1868	Juulis saadeti Haapsallu sandarmeeria major Reinwaldt koos kuue allohvitseriga. Eesti kõigis väikelinnades pidid asuma sandarmid.
1868	25. oktoobril sündis folklorist ja poliitik Oskar Kallas, kes suvitas koos kirjanikust abikaasa Aino ja lastega ka Haapsalus ja Hiiumaal. Suri 26. jaanuaril 1946.
1869	5. aprillil sündis Hiiumaal Peeter Reikmann. Oli Suuremõisas ja Ungri mõisavalitseja, Haapsalu Vastastikuse Krediidühingu, muusikaseltsi "Heli" asutajaid. Suri 1937 Haapsalus, maetud Haapsalu Vanale kalmistule.
1870	21. juulil sündis Haapsalus meremehe peres William Andreas Dampf. 1885 lõpetas Tallinna kreiskooli, 1887-88 õppis Käsmu merekoolis. Tüürimees, kapten, sõitis laevadel "Linda", "Revalstein", "Nekmangrund". EV ajal kuni 1930. aastani tuletornide ja meremärkide ameti juhataja, ühtlasi 1924. aastast Tallinna Merekooli õpetaja.
1871	Haapsalut külastas Tema Keiserlik Kõrgus troonipärija suurvürst Aleksander Aleksandrovitš (Aleksander III 1881-1894) koos abikaasa suurvürstinna Maria Feodorovna ja kahe lapsega (Tulevane Nikolai II oli siis 3 aastane). Peatusid Haapsalus 2 kuud.
1871	Haapsalus oli 2203 elanikku.
1872	19. veebruaril sündis admiral Johan Pitka, legendaarne vabadusvõitleja.
1872	Haapsalus moodustati kuurordikomisjon.
1873	9. augustil sündis Vigalas majandustegelane ja poliitik, doktor Jaan Raamot. Oli Eesti Maavalitsuse esimene esimees 1918-19, põlutoo- ja toitlusminister, Eesti Maapäeva ja Asutava Kogu liige. Suri 5. jaanuaril 1927 Jänedal.
1873	29. mail sündis Kullamaa köstri peres helilooja, organist, õppejõud ja dirigent Rudolf

	Tobias.
1874	Preester Karp Tiisik pidas Haapsalu õigeusu kogudusele esimese eestikeelse jumalateenistuse.
1875	Haapsalu apteeker C. L. Bergfeldt ostis masina, millega sai valmistada limonaadi, süsihappevett ja seltersit.
1875	Sajandi suurrööv Haapsalus: raekojust varastati linnakassa. Vargad tabati ja üks vahialustest piinati ülekuulamisel surnuks. Juhtum põhjustas suuri kaadrimuudatusi linna juhtkonnas.
1876	Haapsalu-Peterburi vahel hakkas laev käima 2 korda nädalas.
1876	26. oktoobril süüdati Haapsalus esimesed 52 tänavalaternat.
1877	Bergfeldti mudaravila viimane suurem rekonstrueerimine. (töötas 1941. aastani)
1877	Haapsalut külastas Tema Keiserlik Kõrgus proua suurvürstinna troonipärija abikaasa Maria Feodorovna.
1878	12. märtsil pühitseti Haapsalu lossi- ja linnapastoriks senine Reigi pastor Dietrich Leopold Rödder.
1878	Peterburis ilmus venekeelne brošüür Haapsalu suvituselust ja sidemetest Peterburiga.
1878	7. augustil sündis Kiideva mõisas hüdrograaf ja geodeet Adam von Gernet. Eesti kindralstaabi topo-hüdrograafia osakonna geodeedina juhtis Läänemaa mõõdistamist. 1939 lahkus Saksamaale.
1878	2. juulil sündis Haapsalus advokaadi perekonnas arhitekt Jacques Rosenbaum (ka Rosenbaum-Ehrenbusch). Tema loomingus põimub historitsism juugendiga, iseloomulikemad on Tallinna majad Pikk t 23/25, pangahoone Harju t. 9 ning nahavabriku hooned Maakri t 19/21. Kasutas fassaadide ilmestamiseks Saksa neorenessansi motiive, ehiskujusid ja paerustikat. Julge stiliseeritud skulptuurse dekooriga paistab silma äri- ja eluhoone Pikka t 18 (1910, nüüd "Draakoni" galerii) . Läks arvatavasti 1920. aastail Saksamaale, suri 6. jaanuaril 1943 Berliinis.
1879	Ilmus raamat "Kakskümmend seitse tuhat wersta Sibberis". Selle autor — ajakirjanik ja keeleõpikute koostaja — Jaan Nebokat (1844-1908) oli pärit Martna kihelkonnast Haeska vallast. Töötas Kuuda seminaris õpetajana ja lühemat aega Siberis köstrina. Koostas "Saksa-läti-vene-eesti sõnaraamatu" (Riia, 1855).
1879	Asutati esimene Haapsalu trükikoda.
1880	Haapsalut külastas Nikolai Roerich (1874-1947), maailmakuulus vene maali- ja teatrikunstnik.
1880	Haapsalus oli üle 4000 suvitaja, sealhulgas Tema Keiserlikud Kõrgused suurvürst troonipärija (tulevane Aleksander III) oma abikaasa ja lastega (k.a tulevane Nikolai II).
1880	7. novembril sündis Ungru vallas kujur Voldemar Rannus. Õppis Haapsalu kihelkonnakoolis ja 1904-05 Peterburis A. Stieglitzi kunsttööstuskoolis. Läks 1905 poliitilise pagulasena Soome kaudu New Yorki, kus jätkas õpinguid 1906 National Academy of Design'is, lõpetas selle 1911. Täiendas end Prantusmaal, saksamaal ja Itaalias. Asutas oma kiviraiumistöökoha. Tegutses New Yorgi kunstiseltsides. Loonud peamiselt hauasambaid ning portreid ja figure.
1880	1880. aastate algul jõudis Läänemaale 19. sajandi üks omapäraseimaid usuvoole irvingianism ehk Katoliiklik-Apostellik Kirik, mis moodustas oma kogudused Tallinnas ja Läänemaal enne baptiste. 1883. a. alguseks oli Haapsalu ümbruses u. 40 poolehoidjat.
1881	Haapsalus ja ekspeditsioonil Haapsalu ümbruses viibis V. V. Dokutschajev, vene mullateadlane, geoloog ja geograaf .
1881	Haapsalus oli 2884 elanikku.
1881	Akadeemik F. J. Wiedemann valiti Haapsalu aukodanikuks.

1881	1881. a. rahvaloenduse ajal kuulusid Lääne- ja Hiiumaa koosseisu 17 kihelkonda ning Haapsalu linn. Elanikke oli kokku 78 376, neist rootslasi 4148 (5,3%), kellest Noarootsis elas 2283 (63,5% kihelkonna elanikest) ja Vormsil 1825 (88,6%). Haapsalus oli 31 ning muudes kihelkondades leidus mõni üksik eestirootslane. Sakslasi loendati Läänemaal 2168 (neist 842 ehk 39% Haapsalus).
1883	23. märtsil sündis kunstnik, kirjamees ja kooliõpetaja Alfred Konstantin Kivi, kes 1921-1932 töötas õpetajana Läänemaa Õpetajate Seminaris. Suri 30. detsembril 1934 Tallinnas.
1884	24. veebruaril toimus baptistide ristimine Ungri jões. Sellega asutati Haapsalus esimene Eesti baptistikogudus Peterburi saksa baptistikoguduse jutlustaja A. Schiewe poolt.
1884	Asutati Haapsalu Aianduse Selts (kinnit. 1891).
1884	10. veebruaril viibis Haapsalu koguduse pastor Rödder Peterburis Antšikovi palees keisrinna vastuvõtul. Rödder palus toetust lossikiriku taastamiseks. Keisrinna andis toetuseks nõusoleku ja annetas 500 rbl.
1885	16. aprillil (ukj) sündis Haapsalus Hermann von Salza, kellest sai EV merejõudude juhataja, kontradmiral. Suri 23. jaanuaril 1946 Moskvast Butõrka vanglas.
1886	15. aprillil ilmus saksakeelse nädalalehe "Hapsaler Stadtblatt" esimene number. (ilmus sama aasta 23. detsembrini), toimetaja oli J. L. Michelsen.
1886	14.-15. juunil külastas Haapsalut suurvürst Vladimir Aleksandrovitš koos abikaasa suurvürstinna Maria Pavlovnaga.
1886	2. mail alustati Haapsalu lossikiriku taastamistööd.
1886	Haapsalu kreiskool muudeti venekeelseks linnakooliks (hiljem kõrgem algkool). Tegutses Haapsalus 1917. a. oktoobrini, mil ta koos arhiiviga evakueeriti Vjatka kubermangu.
1887	23. jaanuaril (vkj) sündis Haapsalus Anna Hedvig Büll (Bühl). 1909. a. sõitis Armeeniasse. Päästis 2000 Maraši naist ja last, ehitas seal orbudekodu. Aleppos (Süürias) rajas Armeenia põgenikele-orbudele laagri. Organiseeris arstiabi katkuhaigetele, 2 haigla ehitamist, kudumistöökodade, aedade rajamist jms. Aleppos rajas ka armeeniakeelse kooli. 1951. a. sõitis Euroopasse. Suri misjonäride vanadekodus Heidelbergi lähisel 3. oktoobril 1981. 29. aprillil 1989 avati mälestustahvel tema sünnimajal Haapsalus (Kooli 5). Eesti Armeenia Rahvusühingu eestvõtmisel püstitati Haapsallu promenaadile Hedvig Bülli mälestuseks hatškar ehk Armeenia ristikivi, mis avati 2014. aasta 23. septembril.
1887	23. mail sündis Haapsalus purjetaja Nikolai Vekshin. Suri 15. jaanuaril 1951 Norilski vangilaagris..
1888	Haapsalus asutati Eestimaa Merejahtklubi. (Vanim jahtklubi Eestis) Esimene kommodoor oli Rudolf von Gernet.
1888	Ridala pastor Leopold Hörschelmann valiti Eestimaa kindralsuperintendendiks ning ühtlasi Tallinna toomkiriku ülemõpetajaks.
1888	Valmis Haapsalu venekeelse linnakooli hoone (vana kresikoolihoone juurdeehitusena).
1888	24. detsembril sündis baptisti jutlustaja ja ajakirjanik Daniel Heinrich Matson. 1930. aastail ajakirja Teekäija toimetaja Haapsalus.
1889	Suvel puhkas Haapsalus polaaruurija parun Eduard von Toll, elas majas Karja t. 19.
1889	15. oktoobril (v.k.j.) toimus Haapsalu toom- ehk lossikiriku taaspühitsemine.
1889	1. novembril algas Balti provintsisides kohtureform. Raad, bürgermeister ja raehärrad — igivanad, igale linnaelanikule tuntud ametid — likvideeriti. Haapsalu viimane bürgermeister oli Tallinnast pärit Moritz Rosenbaum.
1889	3. detsembril sündis Võnnu vallas Saanika külas kooliõpetaja perekonnas

	muusikaõpetaja ja helilooja Cyrillus Kreek. Õppis Vormsil Hullo koolis, Haapsalus Nikolai kihelkonnakoolis (ühtlasi kohaliku muusiku J. Tari juhendamisel muusikat), 1908-11 Peterburi Konservatooriumis trombooni ja 1912-16 kompositsiooni ja muusikateooriat. Töötas 1907-08 Haapsalu linnakoolis, 1916-19 Haapsalu tütarlaste algkoolis, H. Lehmanni algkoolis ja Haapsalu gümnaasiumis, 1919-20 Tartu Kõrgemas Muusikakoolis ja Tartu Õpetajate Seminaris, 1921-32 Läänemaa Õpetajate Seminaris, 1928-40 Läänemaa ühisgümnaasiumis ning 1932-40 ühtlasi Haapsalu rootsi gümnaasiumis ja Haapsalu tööstuskeskkoolis muusikaõpetajana. Oli 1940-41 ja 1944-50 Tallinna Riikliku Konservatooriumi muusikateoreetiliste ainete õppejõud (a-st 1940 prof, a-st 1947 teooriakateedri juhataja), 1950-56 Haapsalus muusikaõpetaja. A-st 1944 Heliloojate Liidu liige. Kogus rahvamuusikat, eriti vaimulikke rahvalaule, ja kaasas sellele ka õpilasi. Kirjutas muusikaarvustusi, juhatas laulukoori (ka rootsi koori) Haapsalus ja Peterburis. Oli kohalike laulupäevade üldjuht ja Läänemaa Kaitseliidu orkestrite ja Haapsalu sümfooniaorkestri dirigent. Loonud üle 3000 muusikateose, seadnud 500 koraali ja 150 vaimulikku rahvaviisi segakoorile, Reekviemi (1927), Setu sümfoonia (1953), Süidi kanneldele ja sümfooniaorkestrile (1950). Suri 26. märtsil 1962, maetud Haapsalu Vanale kalmistule, 2001. a. avati Väikese Viigi ääres tema korter-muuseum.
1890	4. mail sündis Haapsalus äriteenija perekonnas usutegelane ja maalikunstnik Karl Leopold Marley. Oli a-st 1923 Tallinnas Immanueli koguduse vanem, toimetas usuajakirju. Põgenes 1943 rootsi, a-st 1946 Kanadas. Maalinud peamiselt tundlikke, õrna koloriidiga maastikke. Avaldanud raamatu "Mälestusi eluteelt" (Toronto, 1974). Suri 19. detsembril 1981 Torontos.
1891	15. veebruaril sündis Tallinnas kujur, maalikunstnik ja graafik Roman Haavamägi. 1922. a.-st Haapsalus.
1892	Haapsalus asutati vene selts "Gapsalskoje Obtšestvennoje Sobranije".
1892	Postihobune hakkas Haapsalu-Tallinna vahet sõitma iga päev.
1893	Alustati Ungru mõisa uue häärberi ehk Ungru lossi ehitustöid. Välistööd lõpetati 1896. a., sisetööd jäid aga pooleli. Loss hakkas tasapisi lagunema juba I maailmasõja ajal. Nõukogude ajal rajati lossi kõrvale sõjaväelennuväli.
1893	Haapsalu kuurordi arst J. V. Dobroslavski andis välja venekeelse raamatu Haapsalu kuurordist, 1896. a. saksa keeles.
1893	7. jaanuaril sündis kirjanik Voldemar Õun, kes 1930. aastail töötas Haapsalus. Suri 4. jaanuaril 1986 Göteborgis.
1893	1. oktoobril sündis kunstnik ja kunstiajaloolane Aleksander Richard Voldemar Krims (a.-st 1938 Radava), kes elas u. 1924-28 Haapsalus, aastast 1935 Ellamaal. Suri 19. aprillil 1947 Ellamaal.
1893	23. juunil sündis kooliõpetaja Anton Üksti. 1918-40 oli Läänemaa ühisgümnaasiumi ja 1931-40 Rootsi eragümnaasiumi direktor. Suri 24. aprillil 1942 Siberis Sosva laagris.
1893	Tegutsema hakkas Haapsalu kirikukoor (tulevane koor Heli). Laulukoor käis koos ülemtalurahvakohtuniku Karl Hellati korteris.
1893	Hans von Schulmann 07.06.1893-17.03.1976, üks kuulsamaid jääpurjekate konstruktoreid Euroopas. Elas Haapsalus 15. novembrini 1939. Tema töö tulemusena võeti Euroopas kasutusele jääkelgu juhtimisseade. "Pööratava masti" leiutamise jääd Schulmann igavesti kõigi maailma purjetajate mällu. Legendaarne oli tema punane "Tulilind" — jääkelk 1937. a. koos mitmekordse jaotusega, püstiseisev, veekindla vineerist külgpurjega, mille maksimaalseks kiiruseks mõõdeti 170 km/h.
1894	9. juunil sündis Haapsalus tisleri perekonnas maalikunstnik Elfriede-Margarethe Kingo-Espenberg (a-ni 1920 Kingi), Roman Haavamägi abikaasa. Õppis a-ni 1916 Haapsalu tütarlastegümnaasiumis. Kunstihariduse sai Moskvast G. Stroganovi

	kunsttööstuskoolis ja Tallinnas A. Laikmaa ateljeekoolis. Töötas 1919-22 Haapsalus Läänemaa ühisgümnaasiumis joonistusõpetajana. Loonud A. Laikmaa eeskujul lille- ja maastikumaale ning portreid. Värvitehnikaist kasutas pastelli, a-st 1924 löi ka õlimaale. Suri 10. juulil 1932 Haapsalus ja on maetud Vanale kalmistule.
1894	5. jaanuaril peeti Karl Hellati korteris eesti seltsi "Kungla" asutamiskoosolek. 4. novembril toimus Hellati juures koosolek, kus peremees soovitas luua eesti selts karskuseltsina, kuna sellele oli kergem valitsuselt luba saada. Koostati seltsi põhikiri, mis 32 allkirjaga saadeti siseministeeriumi. Põhikiri kinnitati 26. mail 1895.
1895	26. mail kinnitas siseministeerium Kungla Karskuse Seltsi põhikirja. See daatum märgib "Kungla" seltsi asutamisaega.
1895	Ilmus saksa- ja venekeelne ajaleht "Hapsaler Wochenblatt".
1895	19. juulil toimus Kungla seltsi esimene üldkoosolek, millel otsustati järgmisel aastal korraldada I Läänemaa laulupidu.
1895	Haapsalu Saksa nädalaleht kirjutab: "Mineval reedel sõitis meie linnapää hr Michelsen Peterburisse, nagu kuulda, plaanitava raudtee asjus tarvilisi sammusid tegema." (Postimees, 28.11)
1895	"Haps. Wochenbl." kirjutab, et 30. septs. Pullapääs, Haapsalu lähedal, Jumalas hingava Keisri Aleksandri III mälestuseks seatud ausammas saab õnnistatud. Kui Keisri majesteet 1880. a. suvel oma Kõige perekonnaga Haapsalus viibis (see oli suvel, enne tema aujärje pääle astumist), siis armastas ta sagedasti 9 versta linnast eemal olevasse Pullapää randa sõita ja sääl oma laste seas, kelle hulgas ka praegune Keisri herra Nikolai Aleks. oli, toredast loodusest rõõmu tunda. (Postimees, 2.10)
1895	Eestimaa põllutööseltsi eestseisus avaldab järgmise teate: Haapsalus peetakse 14. aug. Eestimaa põllutööseltsi poolt põllutöö väljaäitus. /-/ Registreerida grahv E. Ungern-St. juures omas majas Haapsalus. (Postimees, 27.05)
1895	23. augustil toimus Haapsalu lossikirikus "Kungla" koori ja Minna Hermann (Härma) kontsert. (Postimees, 16.08)
1896	Haapsalu lähedale Pullapääle püstitati keiser Aleksander III 1880. a. piknikupaiga tähistamiseks mälestusmärk.
1896	I Läänemaa laulupidu, kus Kungla seltsi esimees Karl Hellat avalikult sini-must-valget lippu lehvitas.
1896	10. detsembril sündis kujur Juhan Raudsepp. Haapsalus sanatoorium "Laine" ees asub tema loodud dekoratiivskulptuur "Kepimurdja" (1933).
1896	18. veebruaril sündis Vaimõisa vallas (praegu Raplamaal)kooliõpetaja perekonnas arhitekt Friedrich Herbert Vendach (Wendach).
1896	Haapsalus toimetas 7. Jüri-kuu päeval Eesti karskuseselts "Kungla" selle linna kõige paremas saalis oma esimese suure õhtupidu. (Postimees, 15.04)
1896	Haapsalu Vene-õigeusu kirikuaiale on nõu kabelit ehitada, milleks talurahva kommissari herra Vares talurahva käest andeid kogub ning materjali odavamalt osta nõutab. (Postimees, 28.03)
1897	Haapsalus elas 3212 elanikku, eestlasi 87,8%, sakslasi 4,3%, venelasi 5,8%, teisi rahvusi 2,1%.
1897	1897. a. loendati Läänemaal 1010 sakslast. Haapsalus elas 139 ehk 14%.
1897	Rajati telefonikaabel Spithami külast Osmussaarele.
1897	Ridalas moodustati Läänemaa ja hiljem kogu Eesti suurim baptistikogudus. Sajandivahetuseks oli Ridala aptistikogudusega liitunud 265 hinge. Koguduse juhiks sai Tõnis Laas, kelle maale valmis 1900. aastal palvemaja.
1897	Haapsalus elas 353 õigeusklikku ehk 11% 3212 elanikust. Haapsalus elas 3,4% maakonna õigeusklikest.

1897	Kiltsi mõisas oli 13. juulil Eesti "Kungla" karskuse seltsi pidu. (Postimees, 25.07)
1897	Haapsalus mängiti jõulu ajal "Kungla" karskuse seltsis "Poissmehed". Näitemängu, laulu ja muusikat saab Haapsalus nüüd üsna tihti kuulda, mille eest tänu karskuse seltsile tuleb öelda. (Postimees, 11.01)
1898	8. jaanuaril 1898 valiti Haapsalu linnapeaks Ewald von Ungern-Sternberg. Oli linnapea 1902. aastani. Loobus vabatahtlikult linnapea palgast.
1898	Ehitati Haapsalu kuursaal.
1898	Haapsalu lossikirik sai uue raudplekist katuse.
1898	12. jaanuaril sündis Haapsalus Artur Grenberg (Grönberg), kes oli 1934-36 ajalehe Lääne Elu tegevtoimetaja.
1898	25. märtsil sündis õigusteadlane ja ajakirjanik Veera Poska-Grünthal, kellel oli suvekodu Haapsalus. Suri 29. jaanuaril 1986 Rootsis.
1898	31. oktoobril sündis Virumaal Karepal väliskirjanduse õppejõud, kirjandusteadlane Villem Altoa. 1935-36 oli Läänemaa koolinõunik, 1943-44 Uuemõisa Põllumajanduse Mehhaniseerimise Koolis õpetaja, 1944-45 Läänemaa koolide inspektor, 1945 Haapsalu Õpetajate Seminari direktor.
1899	19. detsembril oli Haapsalus Vene-Nikolai kooli ruumides eestikeeli ettelugemine udupiltidega. Soovida jääb, et sellesarnaseid lugemisi sagedamini eestikeeles peetaks, aga mitte üksi venekeeles, nagu seni igal pühapäeval. Õhtul on tehtud, sest suurem hulk kuulajaid on ikka eestlased, kellest enamus venekeelt ei mõista. (Postimees, 23.12)
1899	Eesti Kungla karskusselts Haapsalus saatis 5. aprillil rahaministrile palvekirja kõrtside kinnipanemise pärast kodumaal. (Postimees, 8.04)